

Date: 29th January-2026

**IMKONIYATI CHEKLANGAN O'QUVCHILARNI O'QITISH TA'LIMIDA
"ELEKTROTEXNIK MATERIALLAR" FANINI O'QITISH USULLARI**

Muxitdinova Gulbahor Saydakbarovna

Respublika imkoniyati cheklangan shaxslar uchun ixtisoslashtirilgan
maxsus texnikumi "Elektrotexnika va elektronika asoslari"
fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada imkoniyati cheklangan o'quvchilar bilan mashg'ulotda ishlashning o'qitish usullari ko'rib chiqiladi. Individual yondashuv va zamonaviy ta'lim usullaridan foydalanish muhimligi ta'kidlanadi.

Yangi texnologiyalarning afzalliklari, maxsus ta'lim sharoitlari va imkoniyati cheklangan o'quvchilarning muvaffaqiyatli ta'lim olishi va ijtimoiylashuvi uchun hissiy yordam ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy axborot texnologiyalari, interfaol metodlar, multimedia, elektrotexnik materiallar.

Zamonaviy sharoitda o'quv jarayonini axborotlashtirish rivojlanishning zaruriy yo'nalishi bo'lib, axborot texnologiyalarini texnikum faoliyatining barcha sohalariga joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar majmuini ifodalaydi.

O'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish bugungi kunning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Interaktivdan foydalanish o'quv jarayonidagi texnologiyalar AKT-savodxon uchun norma hisoblanadi.

Mashg'ulotda taqdimotlardan foydalanish ta'lim sifatini yaxshilaydi va ta'limga ta'sirini oshiradi. AKTdan tizimli foydalanish turli xil o'quv qobiliyatiga ega bo'lgan o'quvchilarga tabaqalashtirilgan yondashuv imkonini beradi.

O'quv jarayonida qo'llaniladigan interaktiv metodlar barcha ta'lim dasturlarini to'liq amalga oshirishda katta ahamiyatga egadir.

O'qitish usullarini tanlash ularning imkoniyati cheklangan talabalar uchun qulayligiga asoslanadi. Maishiy texnika jihozlarini ta'mirlash yo'nalishida "Elektrotexnik materiallar" fanini o'qitishda mashg'ulot mazmunidan kelib chiqqan holda o'qitish usullarini tanlash o'quv maqsadlari bilan belgilanadi, ta'lim mazmuni, mavjud bilim, ko'nikma va malakalarning boshlang'ich darajasi, o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi, uslubiy va moddiy-texnik ta'minot, talabalarning ma'lumotlarni idrok etishi, vaqt mavjudligi tayyorlash katta e'tiborga egadir.

Nogiron o'quvchilar, boshqa o'quvchilardan farqli o'laroq, materialni idrok etish va qayta ishlashning o'ziga xos usullariga ega. O'quv materiallarini tanlash va ishlab chiqish ushbu materialni turli formatlarda taqdim etish maqsadida amalga oshiriladi.

Moslashtirilgan ta'lim dasturi uchun jamoa yoki individual foydalanish uchun maxsus texnik o'qitish vositalari mavjud emas. Imkoniyati cheklangan va alohida ta'limga muhtoj o'quvchilar uchun darslar davomida multimedilardan foydalaniladi.

Date: 29th January-2026

O'rganilayotgan fan yoki kursning o'ziga xos tomonlarini aniqlashtirish uchun o'qituvchilar qo'shimcha guruh va individual konsultatsiyalar o'tkazish ma'quldir. Elektron o'quv-uslubiy to'plamlar mavjud bo'lib, ularning imkoniyatlariga moslashtirilgan bosma va elektron formatdagi o'quv materiallari tanlab ishlab chiqilmoqda.

Informatika kabineti mavjud bo'lib, kollej o'quv xonalari guruh va individual foydalanish uchun maxsus texnik o'quv qurollari bilan jihozlangan. Elektrotexnik materiallar fanidan ham o'quvchilar kompyuterda vazifalar bajarishadi. Multimedia tizimlari (proyektor va ekran),

- Interfaol doskalar;
- Televizorlar,
- Video pleerlar,
- Noutbuklar;
- Shaxsiy kompyuterlar.

"Elektrotexnik materiallar" fani quyidagi vazifalarni qo'yadi:

1. Elektr materiallarini o'rganishda qo'llanilishi kerak bo'lgan nazariy asoslarni o'rganish.
2. Elektr materiallarini maqsadi, tarkibi va xususiyatlariga ko'ra tasniflash.
3. Elektr texnikasi, elektromexanika va energetikada foydalanish uchun elektr materiallarining mosligini baholash uchun foydalaniladigan asosiy xususiyatlarni ko'rib chiqish.
4. Elektr materiallarining eng tipik, texnik va iqtisodiy jihatdan mumkin bo'lgan qo'llanilishini ko'rsatish.

Nogiron talabalar uchun maxsus texnikumda elektrotexnika materiallarini o'qitish metodikasi "vizualizatsiyadan amaliyotgacha" tamoyiliga asoslanadi real namunalardan (mis, alyuminiy, dielektriklar) foydalanish, nazariy abstraktsiyalarni qisqartirish, ma'lumotni o'lchovli yetkazib berish, maxsus usullar va ko'rgazmali qurollardan foydalanish. Darslarda interfaol metodlardan guruhlarda ishlash, Power-Point, pazl o'yini, konvert metodi, krossvord yechish, klaster, tushunchalar tahlili, BBB, diskussiya, loyihalar metodi kabi metodlarni qo'llash juda qo'l keladi.

Materiallar bilan xavfsiz ishlash va ularni hayotda qo'llash, murakkab mavzularni kichik mantiqiy bloklarga ajratishga e'tibor qaratish muhimdir. Fandan real ko'rgazmali materiallarni ko'rsatilishi o'quvchida nazariy va amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi va albatta vizual ko'rish o'quvchida eslab qolishga materiallarni bir biridan farqlashga ko'proq yordam beradi.

Metodologiyaga asosiy yondashuvlar:

O'quvchilar materiallarga (mis, alyuminiy, izolyatorlar) tegishi kerak. Kabellar, simlar, elektr lenta va magnitlarning namunalari bilan tanishadi.

Nazariyani soddalashtirishda esa atom aloqalariga emas, balki xususiyatlarga e'tibor qaratiladi o'tkazgich (tok oqimi uchun qulay), dielektrik (tok o'tkazmaydi), magnit materiallar.

Date: 29th January-2026

Amaliy yo'nalish: Laboratoriya ishi oddiy va tushunarli bo'lishi kerak, masalan, o'tkazgichning qarshiligini o'lchash, izolyatsiyani tekshirish. Bunday hollarda jamoa va individual holda o'quvchilar ishlaydi. Elektr jihozlari bilan ishlashda xavfsizlik qoidalarini o'rganishga alohida ahamiyatga ega. AKTdan foydalanish: videolar, slaydlar, katta bosma va aniq tasvirlar bilan taqdimotlar.

Dars tuzilishiga misol:

Supero'tkazuvchi materiallar (mis, alyuminiy) va dielektriklar (rezina, plastmassa) namunalarini bir biridan ajratib ko'rsatib bera olishdir ya'ni amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish.

Natija: Ushbu materiallarni kundalik hayotda qayerda uchratishimizni muhokama qilish.

Har bir o'quvchiga mos metodika tanlab, ularning imkoniyatlarini maksimal darajada ishga solish zarur.

Nogironligi bo'lgan shaxslarni joriy va yakuniy baholash shakli individual psixofizik xususiyatlarni hisobga olgan holda belgilanishi mumkin (og'zaki, qog'ozda yozilgan, (sinov shaklida va boshqalar). Agar kerak bo'lsa, biz o'quv materiallarini bosma va elektron shakllarda ularning sog'lig'i cheklovlariga moslashtirilgan holda tanlaymiz va ishlab chiqamiz.

XULOSA:

Inklyuziv ta'limda imkoniyati cheklangan o'quvchilarga "Elektrotexnik materiallar fanidan mavzusini yoritishda individual yondashuv, didaktik ko'maklar, texnikaviy imkoniyatlar va pedagogik mahorat muhim omillardir. To'g'ri yondashuv nafaqat o'zlashtirishni, balki kasbiy rivojlanishni ham ta'minlaydi.

1.ELEKTROTEXNIKA FANINI O'QITISHDA INNOVATSION
TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH I. G. Tursunov ACADEMIC RESEARCH IN
EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 4 | 2021 ISSN: 2181-1385 Scientific
Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723

2. Karimov, N. A., Yusupov, Sh. X.(2018). Kasb-hunar kollejlarda elektr fanlarini o'qitish metodikasi. Samarqand: SamDU nashri.

3.О.В. Кекина ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ САМАРА 2014 Учебное пособие по дисциплине «Материаловедение»

4. 3. Qodirov, M. (2019). Pedagogik texnologiyalar va interaktiv usullar. Toshkent: TDPU.

5..Технические средства обучения обучающихся, в том числе инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья

<https://ptk-ru.ru/wp-content/uploads/2012/08/Tehnicheskie-sredstva-obucheniya-obuchayushhihsya-v-tom-chisle-invalidov-i-lits-s-ogranichennyimi-vozmozhnostyami-zdorovya>.

6. Методика обучения электротехническим дисциплинам кандидат педагогических наук Панкова, Наталья Григорьевна.

Date: 29th January-2026

7. <https://ptk-ru.ru/wp-content/uploads/2012/08/Tehnicheskie-sredstva-obucheniya-obuchayushhihsya-v-tom-chisle-invalidov-i-lits-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami-zdorovya>.

